

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

V. Quodnam nomen sit maxime proprium Deo, cæterisq[ue] præstantius:
& an nomen Dei Tetragram[m]aton ide[m] sit cu[m] illo Dei nomine, Qui
est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

audientes nomen Dei quidditatiu cōceptu Deū cognoscunt, id tamen non fit per se & ex significatione nominis, quæ ab ipso etiā imponēte dependet, vt dictū est; sed per accidēs, & quasi preter vim ac meritū nominis, Et cōfirmatur. Quia omne nomē Deī nobis cognitū cū sit vel concretū vel abstractū, habet modū significandi Deū aliquo modo impropriū, adeoq; alienū à modo cognoscendi Deum sicuti est, seu quidditatiua cognitione, vt dictum dub. 1.

7 Non nego tamē, quod expressē etiā cōcedit Hēric⁹ l. c. cū ceteris authoribus, & Deū ipsū sibi, & ceteros beatos, Deo nomē posse imponere, quod Deū quidditatiu significet Beatis; sed nego, tale nobis nomen esse perfectū, aut reipsa reperiri inter ea, quæ hactenus nobis innotuerunt. In quē sensū loqui videtur S. Thomas cit. l. i. cont. gent. c. 3. vbi cōcedit quidē Deū à Beatis significari posse quidditatiu, sed non aliquo nomine nobis hactenus cognitū, sed alio in beatitudine primū cognoscēdo; quo refert illud Zachar. vlt. v. 9. in die illa erit Dominus vnus, & nomē eius vnu. Imo quāuis vis significatiua nominis depēdeat non tā ex cognitione, quā mēte & voluntate rationabili imponētis, vt dictū; nego tñ, posse à Viatoribus Deo nomē imponi, quod ipsū essentialiter significet, non precisē quia in viatore nomē imponēte abest cognitio quidditatiua Dei, q. hæc necessaria sit in impositore talis nominis, vt putat Hēric⁹; sed quia vniuersim Viatorib⁹, p quorū vñ talis impositio fit, impossibilis est talis cognitio, ad quā proinde viatorib⁹ in generāda nemo prudēter velle potest nomē aliquod imponere. Neq; est in hac re nō magni momēti diuti⁹ inherēdū.

DVBIVM V.

Quod nā nomē sit maximē propriū Dei, ceterisq; præstantius, & vtrū nomē Dei Tetragrammatō idē sit cū illo Dei nomine Exod. 3. Qui est.

S. Thomas 1. p. q. 13. a. 8. 9. 10. 11.

1 Quid ad primum attinet, multa quidē tū de alijs Dei nominibus, tū particulatim de illo nomine Tetragrammatō, quod cōsuetū nobis vsu his locis *teho*, uascribere & pñūciare solem⁹, ab Hebræis, & Hebraizantibus literatoribus, alijsq; scripturæ S. Interpretibus differūt, sed quæ ad scholasticā Theologiā parū pertinet. S. Thomas q. 13. a. 11. illud solū quærit, Vtrū nomē *Qui est* sit maximē nomē Dei propriū, vbi tria potissimū nomina inter se confert, nimirū nomē *Qui est*, nomē Tetragrammaton, & nomē Deus; quod nomē esse nature, non proprietatis, aut effectus diuini, dixerat a. 8. idemq; nomen propriē esse incommunicabile, etsi improprietatq; analogicē etiā alijs præterquā vero Deo non nunquā attribuatur, asserit a. 9. & 10. quod nos etiā super⁹ hac d. q. 1. d. 1. notauim⁹.

De his igitur nominibus ita inter se collatis cit. a. 11. duo asserit in corp. & ad 1. Primum; inter omnia nomina diuina, nomē illud *Qui est*, quod habetur Exod. 3. v. 14. triplici ratione, seu quod hic idē est apud S. Thomā, ex triplici capite, seu sub tribus considerationib⁹ spectatū, esse maximē propriū Dei: primo quidē propter sui significationē, vel potius vt in resp. ad 1. declarat, propter significationē eius, à quo nomen hoc impositū est, scilicet ab *Esse*. Non enim significat

formam aliquam, per ipsum *Esse*, siue per existētiam quasi vltērius determinabilem; sed ipsum *Esse*, quæ est essentia ipsamet, & quasi forma Dei.

Secundo propter eius vniuersalitatē, siue vt in resp. ad 1. declarat quantū ad modū significandi. Quanto enim aliqua nomina, inquit, sunt minus determinata & magis communia & absoluta, tūto magis propriē dicitur de Deo à nobis; Omnia a. alia nomina, vel sunt minus communia, vel sic uertantur cū ipso, tamē addit aliqua supra ipsum (*Esse*) secundū rationē, & c. Quolibet n. alio nomine determinatur aliquis modū substantiæ rei; sed hoc nomē *Qui est*, nullū modū essēdi determinat, sed se habet indeterminate ad omnes; & idē nominat ipsam pelagus substantiæ infinitum.

Quod cōfirmatur ex S. Damasceno l. 1. orth. fid. c. 12. vbi ait: *Enimvero videtur princip. diuis omnium de Deo dictorū nominū esse, Qui est; quæ ad modū ipse dās respōdit sibi. Mosi in monte inquit. Dicit filij Israel, Qui est, misit me. Totū enim in seipso cōprehendēs habet ipsum esse veluti quoddā substantiæ infinitū & interminū.* Subiicit tamē Damascenus: *Quæ ad modū a. Jāctus ait Dionysius (c. 3. de diuin. nom.) primariū Dei nomē est Bonū; non n. primū est dicēdū de Deo esse, sed ipsū bonū.* Vbi S. Damascenus S. Dionysij opinionem suę videtur opponere, simul tamen etiam postponere; nec omnino sine causa; quia prius ac principalius est in *Entre Esse*, quā bonū esse; illudq; huius est quodammodo sūdamētū. In quē sensum etiā S. Thom. resp. ad 2. S. Dionysij explicans ait, *Bonum esse principale nomen Dei, in quantum est causa, non tamen simpliciter. Nam Esse absolute p. intelligitur causa.*

Tertiū ait S. Thomas nomen *Qui est*, esse maximē propriū Dei, ex eius significatione, seu potius con-significatione, siue vt ipse loquitur resp. ad 1. quantū ad modū significandi. Consignificat enim tempus de præterito: quod maximē propriē de Deo dicitur, cuius *Esse* non nouit præteritū vel futurū, iuxta Augustinum 3. de Trinit. cap. 2. & lib. 83. qq. q. 17.

Alterum quod docet S. Thomas cit. art. 11. ad 1. est non vñ; uequaq; probetur Valquiro disp. 59. cap. 3. est, his quæ dicta sunt non obstantibus, quantum ad id, ad quod imponitur nomen significandum, esse magis propriū (Dei) hoc nomen *Deus*; quod imponitur ad significandum naturam diuinam (sub proprio scilicet & incommunicabili conceptu confuso ipsius nature diuinæ; cum tamen illud *Qui est*, communi ratione etiam creaturæ propriē sit communicabile:) & adhuc magis propriū nomen esse Tetragrammaton: quod est, inquit, *compositum ad significandam ipsam Dei substantiam incommunicabilem, & vt sic licet loqui, singularem*: qua de causa etiam nunquam in scriptura absolute & significatiuē falsis Dijs, aut creaturæ tribuitur. Vnde colligitur, simpliciter & absolute nomen maximē propriū Dei, adeoque ceteris omnibus præstantius esse, nomen illud Tetragramton; quæcunque demum sit, & quæcunque sit eius genuina pronuntiatio: quia præstantia nominis potissimum & absolute spectanda est, nec ex eo, ex quo desumpta est eius impositio, nec ex modo significandi, aut consignificandi; sed ex eo, ad quod directē & formaliter significandum est impositum, seu ex formali eius significato, quod in nomine præcipuum est.

Quod verò ad secundum hac dubitatione propositum attinet, non desunt, qui affirmant, nomen Dei Tetragrammaton, idem esse cum illo nomine Dei he-

braico,

braico, quod habetur Exod. 3. v. 14. & latinè redditum est, *Qui est. Pro hac enim sententia*, inquit Pererius in c. 3. Exod. disp. 12. n. 65. *sunt Hebraei, & nostris linguis hebraicae studiosi*; & Vasquez disp. 59. c. 2. & 3. eandem sententiam ex insitio propugnat; pro qua n. 6. citat è veteribus Clementem Alexandrinum. l. 5. Strom. ubi ait: *Iehoua esse nomē Dei, quod ante præcipitur Qui est, & Qui erit. Idem*, inquit Vasquez, *expressè tradit Theodoretus in quaestione super Exodum q. 15.* E recentioribus autem pro eadem sententia citantur à Vasquio loc. cit. Pagninus, & Mercerus in thesauro, Galatinus lib. 2. de arcana Catholicae verit. c. 10. Lipomanus in Catena, in illud Exodi 3. loc. cit. Euginus in eundem locum, & Genebrardus lib. 1. de Trinit. quibus ferè addi potest Ioannes Druſius lib. de Tetragram. cap. 1.

Eandem sententiā valdè probabilem censet Suarez lib. 2. c. 32. n. 25. ubi citat etiam Bellarminū lib. 1. de Christo c. 7. Sed qui, vt existimo, hoc non docuit, solum asserens nomen Tetragramaton ex illo altero *Qui est* esse natum vel deductum; idèq; fortasse sono ac sensu cum persona tertia singulari futuri substantiui à radice *היה* Haia; ea enim est *היה* Iahie, vel alio coniugationis modo, ac magis ad propositum *היה* Ieue, & rectè verti potest, *Qui est*: quam lectionem etiam recipere potest nomen Tetragramaton: ideoque etiam sensu & origine idem dici possè cum nomine Dei *Qui est*; est sono ac pronuntiatione simpliciter ab eo diuersum. In quem sensum etiam loquuntur alij à Vasquio citati, vt dicemus.

Est enim liquidissimum, ac cuiuslibet, qui vel hebraicè legere norit, manifestum, id quod S. Hieronymus hebraicè doctissimus tom. 1. epist. 136. & tom. 9. in Plal. 146. aperte docet, & hoc loco a. 11. ad 1. tanquam exploratum supponit S. Thomas, vt diximus, & doctentiam Beda annot. in c. 3. Exodi, Hugo de S. Victore, annot. in Exod. c. 1. Burgenſis addit in c. 3. Exod. item Ioann. Druſius c. 1. & 2. de nom. Tetragram. & annot. in opus. Burgenſis de eodem nomine; quibus accedunt alij Hebraei apud Lipomanum in Catena, nomen illud Tetragramaton voce tenus distingui ab illo, seu nomine, vt descriptione Dei, cit. Exod. 3. *Qui est*. Primò quidem, quia in Hebraico textu, ex quo res hæc diiudicanda, pro illo *Qui est* non legitur *היה* Iahie vel *היה* Ieue, nimirum tertia persona futuri, à Verbo substantiuo *היה* Haia, quæ ad verbū sonat, *Erit*; vt malè supponit Vasquez cit. c. 3. Sic enim nomen Tetragramaton vtcunq; probabiliter idem dici posset cum nomine *Qui est*, vt vidimus; sicut & plura alia nomina propria apud Hebræos voce tenus ac sono nil aliud sunt, quam tertia persona singularis futuri, eius Verbi seu radicis, ex qua deriuata sunt nomina, vt videre est in nominibus Isaac, Iacob; in quibus proinde litera initialis Iod simul est ex literis *איהן* Eshan, seu formatiuus futuri, & ex literis *האמנה* Heemantibus siue seruilibus: sed vt rectè etiam notauit Hieronymus loc. cit. & ex ipso textu liquet, in hebraico textu, citato c. 3. Exod. v. 14. vbi Latinus Interpres vertit, *Qui est*, legitur *איהן* Ebie ad verbum, *Ero*; nimirum prima persona verbi substantiui, quæ & sono, & significatione, & literarum figura manifestè differt, tam à supradicta tertia persona futuri verbi substantiui, quam à Tetragramato *יהוה* Iehoua, quæ cunq; demum sit genuina

ipsius pronuntiatio; à quo scilicet non vna tantum litera (Iod scilicet in Vau conuerso, vt putauit Vasquez) sed duab; omninò literis, prima scilicet & tertia, quæ sunt Aleph & Iod (vt de punctis taceam) discrepat.

Secundò, in eodem ipso loco Exodi 3. v. 15. Dei nomē Tetragramaton, velut à nomine illo, seu descriptione Dei *Qui est* distinctum subiungitur. Cū enim v. 14. dictum fuisset, *Qui est*, hebraicè *Ebie*, misit me ad vos; mox v. 15. Deus quasi explicatius, magisque propriè suum nomen declaraturus ait, *Hæc dices filiis Israel, Dominus Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, misit me ad vos. Hoc nomē mihi est in æternū, & hoc memoriale meū in generatione & generatione.* Vbi pro nomine *Dominus* Græcè nõ ponitur *κύριος* quod significat Existēs, seu *Qui est*, sed *κύριος*; hebraicè verò habetur ipsum nomen Dei Tetragramaton *יהוה*, idemque eodem modo repetitur v. 16. vt manifestum sit, tam apud Græcos, & quidem in ipsorū LXX. Interpretum versione, quam apud Latinos & Hebræos vtrumque nomen esse distinctum.

Tertiò, genuina pronuntiatio nominis Tetragramaton aut ignota, aut certè phibita erat vulgo Iudeorum; sicuti ab ijs etiamnum ignoratur, vt colligitur ex Nazianzeno orat. 36. & Iosepho lib. 4. de bello Iudaico c. 12. at pronuntiatio illius *היה* Ebie, *Qui est*, nulli Hebræo potuit esse incognita, vel insolita.

Quartò, valdè probabilis est ea multorum tam antiquorum, quam recentiorum sententia, illud *Qui est* propriè loquēdo, non esse unum aliquod proprium nomen Dei, sed potius quasi periphrasin quādam & descriptionē Dei, ex actualitate & perfectione existentie Dei petitum; sicut nomen Christi in terris existentis propriè ac sono tenus non erat *Emmanuel*, sed ita vocatur Isai. v. 14. quia res eo nomine significata eidem nobiscum versanti competeat. Atq; ita sentiunt Beda, Hugo, Burgenſis, & alij apud Vasquez & Pererium locis cit. Argumento est, non solum, quod Deus nomen illic suum Israelitis denuntiatidum vltima resolutione mandans, non sistit in nomine *Qui est*, sed pro illo *Qui est*, nomen Tetragramaton substituit, vt dictum; sed etiam quia ibidem versu 15. *Ebie* positum videtur pro eo, quod ibidem versu 14. immediate à Deo fuerat dictum *אשר יהיה אשך* *Ascher Ebie*, ita vt sub illo nomine *Ebie*, quasi per ellipsin subielligatur relatiuū *Qui*, vt etiā latinus Interpres vertit.

Neq; verò citati Patres à Vasquio, alijq; authores oppositū sentiūt, sed solū hæc duo docēt, aut vnū ex his duobus; primū est, nomen Dei Tetragramaton vi & significatione esse idem cum nomine *Qui est*, quod est verum; vtrūq; enim à verbo substantiuo desumptū, actualissimam illam Dei existentiam significat; quare etiam nonnulli sentiunt, illud ex hoc esse profectum, & quasi deriuatū; quod est consentaneū citato loco Exodi 3. Alterum est, verbum Tetragramaton idem esse cū tertia persona futuri verbi substantiui; quod etiam verum est, saltem abstrahendo à punctis & modo pronuntiandi: siquidem tertia persona vno quodam inflexionis modo est *היה* Ieue *Erit*, quod eadē penitus literas habet (seclusis punctis seu vocalib;) quas nomē Tetragramaton *יהוה* Iehoua. Ex quo tamen minimè sequitur, nomen Tetragramaton idē esse cū illo *Qui est*; quia hoc hebraicè nõ sonat Ieue, sed *Ebie*; nec est tertia, sed prima persona futuri verbi substantiui. Sed hæc ad propositū satis.